

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Gwasanaethu
DYDDIAD	26.11.15
TEITL	Adroddiad ar galluogi o fewn trefniadau gwaith newydd
PWRPAS	Craffu'r Adroddiad dan sylw
AWDUR	Cynghorydd Gareth Roberts Aled Davies, Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant

1. Pwrpas yr adroddiad

- 1.1 Mae aelodau wedi nodi eu hawydd i edrych ar drefniadau galluogi yn sgil derbyn adroddiadau blaenorol yn y maes. Bydd yr adroddiad yn canolbwyntio ar yr elfen darparu gwasanaeth. Yn unol â threfniadau'r Cyngor, mater i'r Pwyllgor Archwilio fydd craffu agweddau ariannol eu natur sy'n berthnasol i'r maes gwaith yma. Gan mae un agwedd o waith gweithwyr cymdeithasol yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant yw darpariaeth gwasanaethau galluogi, ystyrir ei bod hi'n bwysig cynnal y drafodaeth yng ngoleuni'r newidiadau sydd ar y gweill ar hyn o bryd.
- 1.2 Bydd yr aelodau yn ymwybodol o'r prosiectau sydd o fewn y Cynllun Strategol a bod un ohonynt yn canolbwyntio ar newid ymarfer ein gweithwyr i gyd-fynd a gofynion y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Mae'r newid yma yn cael ei weithredu ar y cyd ag Iechyd ac mae'r gwaith i'w weld ar hyn o bryd yn ardal Eifionydd. Mae sawl un ohonom yn cyfeirio at y newid yma fel Ffordd Gwynedd neu Cynllun Alltwn. Y bwriad yn y tymor canolig/hir yw ymestyn y dull gweithio yma i bob rhan o'r Sir.

2. Cyflwyniad

- 2.1 Fel sydd wedi ei nodi mewn adroddiadau blaenorol i'r Pwyllgor, mae'r gwasanaeth galluogi yn ffordd o ymateb yn ddwys i broblemau unigolyn am gyfnod byr, a hynny er mwyn ceisio adfer sgiliau byw unigolyn mor fuan â phosib ac osgoi creu dibyniaeth.
- 2.2 Yn y gorffennol agos, byddai'n deg dweud bod galluogi yn cael ei weld fel cynllun penodol - rhywbeth newydd a phendant iawn. Roedd fel petai unigolyn yn "mynd i mewn" iddo ac yn "dod allan" ohono mewn cyfnod penodol. Mewn un ystyr roedd hwn ei angen er mwyn ceisio annog gweithwyr i'w ddefnyddio a hefyd mae'n debyg roedd yn ffordd o "werthu" y meddylfryd o allu adfer sgiliau a gwella.

- 2.3 Fel sydd wedi ei adrodd mewn adroddiadau blaenorol, roedd llwyddiant galluogi o ran gweld unigolion yn adfer sgiliau a hefyd osgoi dibyniaeth yn glir i'w weld. Gwelwyd y gwasanaeth yn cael ei ganmol a defnyddwyr gwasanaeth a phartneriaid yn hoff iawn ohono.
- 2.4 Gwelwyd arbediad damcaniaethol sylweddol, hynny yw, os byddai'r unigolion hyn oedd wedi dangos gwelliant heb ddangos y gwelliant hwn, gallai'r gost dros y blynyddoedd o gefnogi a chynnal yr unigolion yma fod yn sylweddol. Felly roedd bosib adnabod, drwy'r cynllun, bod arbediad o gostau i'r dyfodol wedi ei wneud.
- 2.5 Serch hyn ac, fel sydd wedi ei adrodd o'r blaen, daeth tystiolaeth ac ymchwil cenedlaethol a gwybodaeth newydd. Y brif wers ddaeth allan o'r ymchwil hwn gan John Bolton oedd bod 'na ormod o unigolion yn derbyn yr ymyrraeth yma pan nad oeddent wirioneddol ei angen. Credir bod yr awdurdodau oedd wedi mabwysiadu model "intake" yn fwy tebygol o fod wedi rhoi gwasanaeth galluogi i unigolion nad oedd ei angen. Yma yng Ngwynedd felly roedd rhaid i ni adolygu ein trefniadau gan na fyddai'n briodol i ni fod yn rhoi gwasanaethau i unigolion nad oedd eu hangen.
- 2.6 Yn ystod yr un cyfnod, sef dechrau 2015, bu i ni edrych ar ein trefniadau gwaith drwy ddefnyddio egwyddorion Ffordd Gwynedd – dyma'r gwaith yn Alltwen. Bydd yr aelodau hefyd yn ymwybodol bod y gwaith hwn hefyd yn cyfarch y gofynion sydd bellach arnom yn sgil Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014.
- 2.7 Rydym wedi gweld o'r gwaith yma yn Alltwen, bod angen edrych ar yr ymyrraethau rydym yn ei gynnig i unigolion o bersbectif yr unigolyn, ac nid o bersbectif proses. Gyda trefniadau y gwasanaethau galluogi roedd y Cyngor yn euog mewn difri o fod yn rhoi unigolion "drwy'r drefn" heb roi mewn difri ddigon o sylw i'r sgwrs gyda'r unigolyn.
- 2.8 Beth sydd gennym felly ar hyn o bryd yw rhaglen o newid diwylliant a meddylfryd yn gyfan gwbl. Mae'r ffordd o weithio sydd yn dod allan o waith Ffordd Gwynedd yn Alltwen yn cynnig cyfleoedd i roi'r person yn llawer mwy canolog a hefyd yn cyfarch a gofynion y Ddeddf.
- 2.9 Ein bwriad felly fel rhan o'r adroddiad hwn, yw rhoi cyflwyniad i chi gan ddau aelod o staff (un o iechyd ac un o'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant) o'r fîm yn Alltwen. Bydd hyn yn gyfle i aelodau'r Pwyllgor weld sut mae'r gwaith yma yn ymgorffori'r cynlluniau galluogi yn llawer mwy naturiol ac yn fwy penodol i unigolyn.

3. Ystyriaethau Perthnasol

- 3.1 Mae'r Ymchwiliad Craffu Rhyddhau O'r Ysbyty i'r Cartref wedi ei

dderbyn yn ddiweddar ac wedi ei drafod yn y Fforwm Sirol. Mae dwy ffrwd gwaith wedi eu cychwyn yn sgil y drafodaeth yn y Fforwm Sirol - un o ran y sialsiau o ran recriwtio staff i swyddi gwag a'r ail yn ymwneud a threfniadau gwaith rhwng yr ysbyty lem a'r gymuned.

- 3.2 Bydd yr ail ddarn o waith yn edrych ar y trefniadau hyn gan ddilyn egwyddorion Ffordd Gwynedd yn ogystal.

4. Rhesymau Dros Argymell y Penderfyniad

- 4.1 Credir i'r adroddiad ac y bydd y cyflwyniad yn cynnig trosolwg bras o'r newid sylweddol sydd yn digwydd o fewn y maes oedolion ar hyn o bryd o ran ceisio ymateb i ofynion y Ddeddf a rhoi'r unigolyn yn ganolog. Mae hyn yn cynnwys yr agwedd o integreiddio ein gwaith ac ymarfer gyda'r Gwasanaeth Iechyd.

5. Camau nesaf ac amserlen

- 5.1 Pe dymunir gallwn adrodd yn ôl i'r Pwyllgor ymhen amser ar sut mae'r gwaith Alltwn yn cael ei fabwysiadu ar draws Wynedd. Fodd bynnag, credir bod bwriad gan yr aelodau craffu i ymchwilio i agweddau penodol o waith Alltwn ac efallai bod gwerth ystyried dod a'r ddau fater at ei gilydd.

6. Rhestr Atodiadau/Llyfryddiaeth

Dim